Eduskunta
Eduskunnan tarkastusvaliokunta
TrV@eduskunta.fi

Asiat:

K 14/2017 vp Hallituksen vuosikertomus 2016
https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/KasittelytiedotValtiopaivaasia/Sivut/K_14+2017.aspx

HE 106/2017 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2018
https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/KasittelytiedotValtiopaivaasia/Sivut/HE_106+2017.aspx

O 46/2016 vp Kansainvälinen veronkierto osana harmaata taloutta
https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/KasittelytiedotValtiopaivaasia/Sivut/O_46+2016.aspx

TIMO HARAKAN LAUSUNTO

Kiitän tarkastusvaliokuntaa mahdollisuudesta tulla kuulluksi asiassa. Tarkastusvaliokunta on pyytänyt lausuntoamme seuraavassa kysymyksessä:

Mitkä ovat ne tärkeimmät asiat, mitä pitäisi tehdä harmaan talouden saralla kansainvälisen veronkierron ehkäisemiseksi?

Esitän lausuntona seuraavaa.

Edelläkävijän rooli kansainvälisen tahtotilan muodostamisessa

Kansainvälinen veronkierto voidaan jakaa kahteen ryhmään. Ensimmäiseen kuuluu harmaaksi taloudeksi luokiteltava verorikollisuus, jota on muun muassa veronalaisten tulojen ja varojen piilottamiseen verokeitaisiin. Toiseen kuuluu monikansallisten yritysten aggressiivinen verosuunnittelu, jota suitsitaan muun muassa EU:n veronkiertodirektiivillä. Keskityn lausunnossani näistä jälkimmäiseen.

Kansainvälisen yhteisön asenne veronkiertoon, harmaaseen talouteen ja aggressiiviseen verosuunnitteluun on muuttunut lyhyessä ajassa kielteiseksi, mikä heijastuu myös lainsäädäntöhankkeissa. Suomen etu on olla kansainvälisessä työssä eturintamassa.

Eduskunnan tarkastusvaliokunta on tehnyt uraauurtavaa työtä harmaan talouden ja verovilpin vastaisessa työssä. Edellisen hallituksen aikana pantiin toimeen harmaan talouden vastainen ohjelma, ja valtionvarainministeri kutsui ensimmäistä kertaa EU-kollegat keskustelemaan aggressiivisen verosuunnittelun vastaisista toimista Helsinkiin keväällä 2013. Suomi oli tuolloin edelläkävijä – voi sanoa, että muu maailma on nyt tullut Suomen linjalle. On tärkeää, että Suomi ei lipsu tästä asemasta.

Kansainvälisen veropolitiikan käänne näkyy kahdella tasolla. Yleisiä globaaleja pelisääntöjä valmistellaan OECD:n puitteissa, BEPS-hankkeessa (Base erosion and profit shifting:

veropohjan rapautuminen ja voittojen siirtely). BEPS-linjaukset näkyvät myös EU-komission ajamissa direktiiveissä ja asetuksissa, mutta Euroopalla on myös omia erityisiä toimiaan.

BEPS – veronvälttelyn vastaisen työn kehikko

OECD:n BEPS-hanke tuotti lukuisia aloitteita veronkierron ja aggressiivisen verosuunnittelun vastaiseen kansainväliseen lainsäädäntöön. Näistä toistaiseksi merkittävimpiin kuuluu viime vuoden kesällä hyväksytty EU:n veronkiertodirektiivi, joka torjuu monikansallisten yritysten aggressiivista verosuunnittelu tiivistämällä veropohjia. Toinen keskeinen uudistus on vuonna 2014 hyväksytty OECD:n automaattista tietojenvaihtoa koskeva CRS-sopimus, joka puuttuu kansainvälisen sijoitustoimintaan liittyvään verorikollisuuteen.

Olennaista on, että EU:n veronkiertodirektiivi pannaan Suomessa toimeen ripeästi ja kattavasti. Tässä suhteessa on syytä huoleen, sillä valtiovarainministeriö ei vielä valmistele kansallista implementaatiota, jonka tulisi tapahtua vuonna 2018. Alankomaissa ja Ruotsissa ollaan pidemmällä, ja on selvää, että Ruotsi aikoo sitoutua tiukempaan kansalliseen tasoon kuin eurooppalainen minimisäädäntö edellyttäisi. Tulisi välttää tilanne, jossa lakiluonnos lähtee lausunnoille vasta kesällä 2018, HE saapuu eduskuntaan syksyllä, vain puoli vuotta ennen seuraavia eduskuntavaaleja. Vaalien läheisyys voi värittää ja vääristää itse asiaa ja direktiivin kunnianhimoista toteutustasoa.

Miksi on Suomen etu olla kansainvälisen verovälttelyn vastaisen taistelun eturintamassa? Vastaan siihen koukkaamalla toisen tason kautta, Euroopan unionin hiljattaisen kehityksen valossa.

Vahingollinen verokilpailu Euroopassa

Kohtuuttomat – ja valtionapusäädösten nojalla laittomat – veroedut, joita Luxemburg tarjosi monikansallisille yhtiöille, nousivat ns. LuxLeaks -vuotojen myötä esiin syksyllä 2014, jolloin komission puheenjohtajaksi nimettiin Luxemburgin pitkäaikainen pääministeri Jean-Claude Juncker. Eräänlaisena ehtona hänen nimeämiselleen Euroopan parlamenttiin muodostettiin tilapäinen verovaliokunta, Taxe-1, jonka tehtävänä oli selvittää kansainväliseen liiketoimintaan ja varallisuuden piilotteluun liittyviä epäkohtia. Kahta vuotta myöhemmin maailmaa järisyttivät Panama-vuodot, jonka ansiosta verovaliokunnan työtä jatkettiin nimeämällä Taxe-2-komitea.

Euroopan komissio on puuttunut monikansallisten yritysten kohtuuttomiin veroetuihin – mm. Irlannin Applelle tarjoamaan alhaiseen verokantaan – määräämällä sakkoja kielletyistä valtionavuista. Edelleen useissa maissa – Alankomaissa, Luxemburgissa ja Maltalla – on voimassa aineetonta pääomaa (IP) alemmalla verokannalla suosiva ”patenttiboksi”. Tämä vääristää valtioiden välistä verotusasetelmaa.

Suomi on tällä hetkellä läntisen EU:n kolmanneksi alhaisimman yritysveroprosentin maa. Veropolitiikan läpinäkyvyys tarkoittaa, että efektiivinen (todellinen) veroprosentti olisi niin lähellä nimellistä veroprosenttia kuin mahdollista. Suomen etu on, että muut maat noudattavat samaa, läpinäkyvää ja ennakoitavaa veropolitiikkaa, eivätkä tarjoa yrityskohtaisia, salaisia veronalennuksia ja muita kohtuuttomia etuja.

Suomen on siis syytä olla EU:ssa aktiivinen ja äänekäs toimija sekä valtioiden vääristävän verokilpailun että monikansallisten yritysten aggressiivisen verokilpailun suitsimiseksi. Tämä yleisen lähtökohdan lisäksi on tarjolla lukuisia täsmällisiä toimia, joilla ehkäistään kansainvälistä veronkiertoa.

Aggressiiviseen verosuunnitteluun puuttuminen

Aggressiiviseen verosuunnitteluun voidaan puuttua kahdella tavalla. Ensiksi voidaan tiivistää veropohjaa erilaisin veronkiertosäännöksin. Toiseksi voidaan parantaa viranomaisten mahdollisuuksia puuttua laittomaan veronkiertoon lisäämällä verosuunnittelun läpinäkyvyyttä. Läpinäkyvyys myös ennaltaehkäisee aggressiivista verosuunnittelua. Molempia toimia voi tehdä sekä kansallisessa lainsäädännössä että kansainvälisessä yhteistyössä.

SDP julkaisi syyskuussa 23-kohtaisen toimenpideohjelman, joka sisältää kumpiakin toimenpiteitä. Kaikki ohjelman toimenpiteet ovat varteenotettavia ja ohjelma on liitetty tämän lausunnon liitteeksi. Ohjelman 10 ensimmäisellä toimenpiteellä tiivistettäisiin Suomen veropohjaa kansallisin lainsäädäntötoimin. Toimet voitaisiin toteuttaa ensi vuonna veronkiertodirektiivin toimeenpanon yhteydessä. Uudistukset myös täsmentäisivät lainsäädäntöä ja parantaisivat siten verotuksen ennustettavuutta. Niihin sisältyy muun muassa korkovähennysrajoituksen puutteiden korjaus sekä veronkiertosäännöksen täsmentäminen.

Timo Harakka
kansanedustaja
Sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä

LIITE SDP:n aggressiivisen verosuunnittelun ja verokeidasvilpin vastainen ohjelma
(Verot Suomeen: Aggressiivinen verosuunnittelu laittomaksi – varojen suunnittelu mahdottomaksi)